

2025-10-23

Ert Dnr: Ju2025/01727

Till Justitiedepartementet
103 33 Stockholmju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.l3@regeringskansliet.se

Yttrande över utkast till lagrådsremiss Privatkopieringsersättning (Ju2025/01727)

Stim är den största organisationen som bedriver kollektiv förvaltning av upphovsrätt i Sverige. Vi har fler än 110 000 anslutna musikskapare och förlag och förvaltar de ekonomiska rättigheterna till musikaliska verk för en världsrepertoar i Sverige. Som ett led i denna förvaltning tecknar Stim licensavtal avseende musikanvändning. Stim arbetar också för musikalisk mångfald och återinvestering i branschen och är en av Copyswedes 14 medlemsorganisationer.

Stim har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter avseende ovan nämnda utkast till lagrådsremiss och ber att få anföra följande. Stim ansluter sig därutöver till remissyttrandet från KLYS och Copyswede.

Inledning

Stim vill inledningsvis framhålla att privatkopieringsersättningen är en viktig ersättning för våra anslutna och att en modern och effektiv ersättningsordning för privatkopiering är central. Privatkopieringsersättningen är en del i det upphovsrättsliga ekosystemet som bidrar till att skapa hållbara förutsättningar för de kulturella och kreativa branscherna. Stim vill således understryka att privatkopieringsersättningen är en central del av det upphovsrättsliga systemet och att denna del av systemet upprätthålls är oerhört viktigt för att fortsätta värna upphovsrätten. Stim anser även att det, i sammanhanget, förtjänar att framhållas att det är till följd av det upphovsrättsliga systemet som till exempel musikbranschen är och har länge varit en central del av såväl Sveriges handel som bilden av Sverige i utlandet där Sverige är ett av få länder i världen som är nettoexportör av musik.

Det bör inte inrättas en privatkopieringsnämnd (avsnitt 5)

När det gäller denna fråga kan Stim konstatera att vi delar den bedömning som görs i utkastet om att inte införa en privatkopieringsnämnd. Vidare kan Stim även konstatera att den roll som en privatkopieringsnämnd hade kunnat ha för att hjälpa parterna genom att fastställa ett förhandlingsresultat nu till stor del bör kunna åstadkommas genom att medlingslagen görs tillämplig avseende förhandlingar om redovisning och betalning av privatkopieringsersättning.

Rätten till ersättning (avsnitt 6.2)

I utkast till lagrådsremissen föreslås nu att den nuvarande ordningen "...har sänts ut i ljudradio eller television eller som har getts ut på anordningar genom vilka de kan återges..." ska ersättas. Stim kan konstatera att även om breddningen är nödvändig för att svensk lagstiftning ska leva upp till de krav som EU-rätten ställer på medlemsstaterna i detta avseende får det den direkta följden att kretsen av ersättningsberättigade blir avsevärt större. Givet att denna breddning sker anser Stim att det förefaller rimligt att det samtidigt införs en begränsning för att säkerställa att privatkopieringsersättningen faktiskt når de rättighetshavare som ska erhålla den rimliga kompensationen enligt EU-rätten.

När det gäller förslaget i utkastet kan Stim konstatera att utkastet i denna del tar sikte på att avgränsa *vem* som har rätt till den rimliga kompensationen. När det gäller det aktuella förslagets avsikt avseende *vem* som har rätt till den rimliga beskrivs detta på ett tydligt sätt i författningskommentaren där det framgår att det handlar om att undanta verk som skapats under omständigheter som är icke-professionella. Den typen av verk kan dock få stor spridning exempelvis på internet och i sociala medier. Stim anser att en avgränsning, i enlighet med det syfte som föreslås, är viktig samtidigt som det är av största vikt att avgränsningen inte innebär att kretsen som enligt det EU-rättsliga regelverket ska tillförsäkras rimlig kompensation till någon del riskerar att falla utanför.

Stim kan instämma i bedömningen som görs i utkastet avseende att frågan om när verk utnyttjas i förvärvssyfte inte ska avgöras utifrån om det finns en faktisk marknad eller inte eller om det i ett senare led förekommit ett förvärvssyfte eller om upphovsmannen själv skapar verket i sådant syfte. Vidare konstateras det i utkastets förslag till författningskommentar att avgränsningen innebär att det kan vara upphovspersonen själv som utnyttjat verket i sådant syfte och att det inte finns något krav på att utnyttjandet genererar några intäkter. Av utkastet framgår det även att verket inte behöver användas i en verksamhet som bedrivs i vinstsyfte. Stim vill dock framhålla att även om formuleringen "utnyttjats i förvärvssyfte" utifrån de förda resonemangen i utkastet och de förtydliganden som görs torde kunna fungera för syftet i fråga kan formuleringen som den nu föreslås i lagtexten leda till att det endast handlar om att det är någon annan än upphovsmannen själv som ska ha utnyttjat detta i förvärvssyfte. Mot bakgrund av detta anser Stim att det skulle kunna bli ännu tydligare om man gör ett förtydligande i lagtexten att rätten till ersättning även gäller de fall där upphovsmannen offentliggjort verk i förvärvssyfte.

Vidare kan Stim konstatera att när det gäller begränsningen som uppställs genom att "Upphovsmän som påverkas ekonomiskt i obetydlig omfattning ska inte ha rätt till ersättning" är det ett rimligt förtydligande. I utkastet framgår det även att det följer av EU-praxis att "...privatkopiering i princip ska anses medföra skada", men att det finns situationer där skadan kan vara obetydlig. Mot bakgrund av detta förefaller det som ett viktigt förtydligande att det även framgår av lagtexten, och detta då särskilt när nu breddningen sker till rättighetshavare utanför EU/EES.

Utifrån de resonemang som förs i utkastet i denna del, kan Stim på det hela taget tillstyrka förslaget att upphovspersoner vars ensamrätt har inskränkts enligt 12 § upphovsrättslagen och vars verk utnyttjats i förvärvssyfte ska ha rätt till ersättning under förutsättning att de inte endast påverkas ekonomiskt i obetydlig omfattning. Stim menar dock att det bör göras en mindre justering/tillägg när det kommer till avgränsningen till verk som utnyttjats i förvärvssyfte i enlighet med vad beskrivits ovan.

Avseende frågan om offlinekopiering kan Stim konstatera, vilket det också redogörs för i utkastet, att frågan för närvarande ligger för prövning i EU-domstolen. Stim kan därmed konstatera att frågan om offlinekopiering får följas i tillämpningen. Stim menar dock att det oavsett utfallet i målet i EU-domstolen om offlinekopiering är givet att de förändringar som nu sker avseende privatkopieringsersättningen innebär att den samlade rimliga kompensationen med nödvändighet behöver vara högre än vad som gäller idag.

Ersättningens storlek (avsnitt 6.5)

Stim tillstyrker att ersättningsnivåernas storlek och taknivåer anges i lagen. Det förutsätter dock att ersättningsnivåerna och taknivåerna är rimliga utifrån vad som tillämpas på marknaden idag och att det dessutom finns möjlighet att ta höjd för ändringar på marknaden över tid. Utifrån det faktum att nivåerna nu fastställs i lag förefaller det även som det enda rimliga att nivåerna måste kunna indexuppräknas. Detta gäller såväl taknivåerna som ersättningen per GB.

Stim menar också att taknivåerna måste vara högre än vad som tillämpas idag då det nu kommer bli betydligt fler rättighetshavare som ska ta del av ersättningen, till följd av bland annat borttagande av reciprocitetsbestämmelsen och breddandet av den ersättningsberättigade kretsen av rättighetshavare.

Stim instämmer även i att det bör införas en möjlighet att tillämpa en nivå som ligger över de angivna taknivåerna om det vore uppenbart oskäligt att tillämpa taknivån.

Stockholm, dag som ovan

Paul Stuart
Tillförordnad chefsjurist